

Ορθόδοξο και Βυζαντινό το Χριστουγεννιάτικο Δένδρο

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Του Μητροπ. Αλεξανδρουπόλεως Ανθίμου

Συνήθως λέγεται ότι το έθιμο είναι ξενόφερτο και δυτικό.

Όμως, από χειρόγραφο κείμενο του Βρετανικού Μουσείου (ADD 17265 του 13ου αιώνα) πληροφορούμεθα ότι το έτος 512 ο αυτοκράτορας Αναστάσιος Α΄ έκτισε ένα Ναό στο Tur Abdyn της βόρειας Συρίας και μαζί με άλλα αφιερώματα πρόσφερε » ...δύο μεγάλα ορειχάλκινα δένδρα τα οποία ήταν στημένα στις δύο πλευρές της Ωραίας Πύλης του Ιερού Βήματος.

Στα φύλλα των δένδρων υπήρχε θέση για φώτα που τρεμόσβυναν. Εκατόν ογδόντα λύχνοι για κάθε δένδρο και πενήντα αργυρές αλυσίδες από πάνω έως κάτω. Σ' αυτές ήταν κρεμασμένα μικρά αντικείμενα από χρυσό, ασήμι ή χαλκό, όπως κόκκινα αυγά, κρατήρες, ζώα, πτηνά, σταυροί, στέφανα, κουδουνάκια, σκαλιστά τσαμπιά σταφύλια, δίσκοι...«.

Στο κείμενο του Παύλου Σιλεντιάριου (του 563 περίπου) «Έκφρασις της Αγ. Σοφίας Κων/πόλεως» και στην «Έκφρασιν του άμβωνος της Αγ. Σοφίας», περιγράφονται αναλυτικά τα φώτα του τέμπλου και του άμβωνα του μεγάλου Ναού. Στο επιστύλιο του τέμπλου υπήρχαν μεταλλικά δένδρα σε σχήμα κώνου (πυρσόμορφα δένδρα) όμοια με λεπτόφυλλα κυπαρίσσια, όπου αντί για καρπούς είχανε φώτα σε σχήμα κωνοειδές και βεβαιώνεται ακόμα η χρήση φωτεινών τεχνικών δένδρων (δενδρόμορφα πολυκάνδηλα) σε όλο το Ναό.

Άρθρο του Μητροπολίτου Αλεξανδρουπόλεως Ανθίμου

Το δένδρο στη χριστιανική θεολογία και λατρεία παραπέμπει στο δένδρο του Παραδείσου (της γνώσεως του καλού και του κακού) και είναι γνωστά τα ψηφιδωτά δένδρα στην παλαιοχριστιανική βασιλική του Αγ. Δημητρίου στη Νικόπολη της Ηπείρου και αλλού. Από τις Κατακόμβες ακόμα, ο Χριστός συμβολίζεται ως το «δένδρο της ζωής», ο φοίνικας γίνεται το σύμβολο της αθανασίας, η ελιά το σύμβολο της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης κλπ.

Στους τέσσερεις πρώτους αιώνες του χριστιανισμού τα Χριστούγεννα γιορτάζονταν στις 6 Ιανουαρίου μαζί με την εορτή των Θεοφανείων και σε πολλά μέρη της ηπειρωτικής Ελλάδος έστηναν δύο δένδρα στο μέσο των Εκκλησιών στολισμένα με πορτοκάλια (Επτάνησα, Λιτόχωρο κλπ.).

Τα δύο ορειχάλκινα μανουάλια τα οποία τοποθετούνται ακόμα στους Ναούς μας εκατέρωθεν της Ωραίας Πύλης, πολλές φορές μοιάζουν με δένδρα (όπως στο

Μητροπολιτικό Ναό και στο Ναό του Αγ. Ελευθερίου της πόλεώς μας), και παραπέμπουν στα γιορταστικά εκείνα δένδρα.

Τα παραπάνω που τεκμηριωμένα αναφέρονται σε μελέτη του αειμνήστου Καθηγητού της Βυζ. Αρχαιολογίας του ΑΠΘ, Κων/νου Καλοκύρη στη μελέτη του «Τα ιερά δένδρα και το εξ ανατολών καταγόμενον δένδρον των Χριστουγέννων», φανερώνουν ότι το έθιμο του χριστουγεννιάτικου δένδρου δεν είναι ξενόφερτο, δυτικοευρωπαϊκό, αλλά βυζαντινό και ορθόδοξο!

Θεωρείται βεβαίως το στολισμένο караβάκι ως μόνο παραδοσιακά ελληνικό, επειδή στη νησιωτική Ελλάδα, που πρώτη απελευθερώθηκε το 1821, δεν υπήρχαν δένδρα ικανά για να κοπούν και να στολιστούν σε ναούς ή σε σπίτια, ενώ το αντίγραφο ενός πλοίου ή ενός καϊκιού ήταν συνηθισμένο αντικείμενο.

Ως ο Επίσκοπός σας, συμβουλεύω πάντως, οι στολισμοί και φέτος στην Επαρχία μας να μην ξεπεράσουν το μέτρο και μην αγγίζουν τα όρια της υπερβολής και της πρόκλησης. Όταν ο Ιουστινιανός έκτιζε την Αγ. Σοφία προτίθετο να επενδύσει το Ιερό Βήμα του Ναού με πλάκες χρυσές. Όμως ο Πατριάρχης τον απέτρεψε λέγοντας: – Βασιλεύ, αν έστω κι ένας άνθρωπος τριγυρίζει μέσα στη Βασιλεύουσα χωρίς ρούχα, ο Θεός δεν θα αναπαύεται μέσα σε χρυσό Ιερό». Κι ο Ιουστινιανός υπάκουσε κι επένδυσε το Ιερό του Ναού με πλάκες ασημένιες.

Πηγή: imalex.gr